



Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

LAKI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ TULLISSA (VW105:00/2014)**Henkilötietojen käsittelystä säätäminen**

Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan lausuntokäytäntöjen mukaan tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla.

Esityksen arviointi

Ehdotettu laki korvaisi tullilakiin nykyisin sisältyvät Tullin henkilörekisterisäännökset. Laissa säädettäisiin aiempaa täsmällisemmin Tullin henkilörekistereistä ja henkilötietojen käsittelystä. Laki olisi oleellisilta osiltaan yhdenmukainen sekä poliisin henkilötietolaissa että henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain kanssa. Lähtökohtaisesti esitys on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen. PTR-viranomaisten yhteistyön ja rikostorjunnan kannalta on perusteltua, että henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset ovat yhdenmukaisia.

Ottaen huomioon viime aikoina esiin tulleet poliisin rekisterinpitoa koskevat kysymykset, tulisi esityksen jatkovalmistelussa ottaa huomioon laillisuusvalvontaan liittyvät menettelyt. Tehokkaan valvonnan turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyä valvovilla tahoilla tulisi mm. olla riittävä pääsy henkilötietoihin. Tämän vuoksi valvonnasta ja valvontaan liittyvistä menettelytavoista tulisi säätää täsmällisesti. Myös henkilötietojen käsittelyyn liittyvää ohjausta ja koulutusta koskevat kysymykset tulisi ottaa huomioon esityksessä.

Parhaillaan on valmisteltavana Euroopan unionissa ehdotus yleiseksi tietosuojasetukseksi ja tietosuojadirektiiviksi, jotka tulevat molemmat vaikuttamaan myös Tullin toimesta tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn. Näiden instrumenttien voimaan tullessa tulee myös laki henkilötietojen käsittelystä tullissa tule arvioitavaksi uudelleen.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihantie 9 6. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00



Jatkovalmistelussa tulee myös kiinnittää huomioita siihen, että ilmeisesti esityksen mallina käytettyyn hallituksen esitykseen (HE 26/2013 vp poliisin henkilötietolaki) tehtiin eduskunnan valiokuntakäsittelyn aikana muutoksia, jotka on jatkovalmistelussa tarkoituksenmukaista tarkistaa.

Tullivalvonnan tietojärjestelmä

Esityksen 5 §:n ja esityksen perustelujen mukaan tullivalvonnan tietojärjestelmän avulla voitaisiin hoitaa myös tarkastusraporttien arkistointi ja jakelu. Tullin tietojärjestelmä näyttäisikin olevan sekä henkilörekisteri, operatiivinen työkalu, että hallinnollinen asiakirjojen käsittelyväline. Esitetty säännösteksti on melko suppea ottaen huomioon perusteluissa esitetty säännöksen soveltaminen.

Järjestelmään voitaisiin kerätä, tallettaa ja muutoinkin käsitellä tullivalvonnan suorittamiseksi mm. tarpeellisia tietoja tullille lain tai asetuksen perusteella annettavista tiedoista. Järjestelmä sisältäisi yleisen riskianalyysitoiminnan, jolla kerätään ja analysoidaan tietoja mahdollisten riskien tunnistamiseksi ja tarkastusten kohdentamiseksi. Ainakin riskianalyysitoiminta saattaisi olla tarpeen mainita itse säännöstekstissä.

Esitetty säännös ei mahdollistane tulkintaa, jossa esimerkiksi laajamittaisesti ajettaisiin ristiin tullin omien tietojärjestelmien ja esityksen 13 §:ssä tarkoitettujen tiedonsaantioikeuksien perusteella saatujen tietojen kanssa. Esitystä tulisi täsmentää mihin tullin toimivaltuuksiin riskianalyysien tekeminen perustuu. Henkilötietojen käsittelyä koskeva säännös ei yksistään luo perustaa toiminnalle.

Havaintotiedot

Kynnys valtakunnalliseen rekisteriin tallennettavien havaintotietojen tallentamiseen olisi esityksen mukaan olennaisesti matalampi kuin tullin tiedustelurekisteriin (4 §). Esityksen perustelut havaintotietojen tallentamisen osalta ovat suppeat. Havaintotietojen tallentaminen olisi puuttumista henkilön oikeuspiiriin ja perustuslailta suojattuihin oikeuksiin. Silloin kun tulli puuttuu henkilön oikeuspiiriin, tulisi toimivallan aina perustua nimenomaiseen säännökseen. Käytännössä havaintotietojen tallettaminen merkitsisi kuitenkin tullin toimivallan laajenemista yksinomaan henkilötietojen käsittelyä koskevalla säännöksellä.

Tietojen tallentamisen edellytysten täyttymisen osalta laintulkintaa tässä perusoikeuksien kannalta ongelmallisessa tulkintakysymyksessä joutuisivat tekemään havaintotietoja rekisteröivät tullin virkamiehet. Havaintotietojen tarpeellisuuden, ajantasaisuuden ja virheettömyyden riittävä valvonta olisikin välttämätöntä. Havaintotietojen tallentaminen edellyttäisi vähintäänkin sitä, että tietoihin liitettäisiin arvio niiden luotettavuudesta ja oikeudellisuudesta.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

**Tarkemmat säännökset ja määräykset**

Esityksen 32 §:n mukaan tarkempia säännöksiä ja määräyksiä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella mm. tarkastusoikeuden käyttämisestä. Perustelujen mukaan asetuksella voitaisiin säätää mm. siitä, että tietoja ei annettaisi rekisteröidylle kirjallisessa muodossa tai muullakaan tavoin mukaan. Henkilötietojen käsittelystä mm. tarkastusoikeuden rajoittamisesta ja menettelytavoista jotka poikkeavat henkilötietolain 28 §:n mukaisista menettelytavoista on säädettävä laissa. Henkilötietolain 28 §:n mukaan tiedot on annettava pyydettyä kirjallisesti. Jos tarkastusoikeutta koskevista menettelytavoista halutaan säätää henkilötietolain säännöksistä poiketen, on esitys perusteltava huolellisesti.

Ylitarkastaja Heikki Huhtiniemi puh. 029 56 66749 antaa tarvittaessa lisätietoja.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Heikki Huhtiniemi

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syyteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Tietosuojavaltuutettu valvoo yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (työelämän tietosuojalaki) (759/2004) 22 §:n mukaan lain noudattamista yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 32 §:n mukaan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa mm. lain 7 lukuun (26-29 §) sisältyvien suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00